

פתיחה לפרק "האשה שנתארמלה"

לקבל אותה על כל מרכיביה או שלא לקבלה כל עיקר. ובמקרים אלה (כגון כאשר "הפה שאסר הוא הפה שהתיר") סומכים על עדות או הודעה שלא היתה מתקבלת בפני עצמה. בפרק זה נידונים נושאים שונים, הן בדיני איסור והיתר (יוחסין, כהונה, טומאה וטהרה) והן בדיני ממונות (קיום שטרות, פרעון חובות), בהם סומכים על עדויות שיש בהן פגמים מסוגים שונים, ומגדירים את גבולות המהימנות בכל ענין. אחד הנושאים המרכזיים הוא עדות שבויה. בדרך כלל מניחים כי אשה שנפלה בשבי עשויה להיאנס בידי השובים. וכיון שאשת כהן שנאנסה וכל אשה שנבעלה לנכרי אסורות לכהונה, נאסרות מחמת הספק כל השבויות. אולם, מאחר שאיסור זה נובע רק מחמת חשש בלבד סומכים חכמים גם על עדויות פגומות כדי להתיר את השבויה. בעיות אלה הן עיקר ענינו של פרק זה, אף כי בדרך אגב מתבררים בו כמה נושאים אחרים שהובאו תוך כדי הדיון בבעיות המרכזיות.

דיני העדות מגדירים היטב את תחומיה של העדות שיש בה תוקף: אין עדות אלא על פי שני עדים כשרים (יהודים, גברים, שהגיעו לגיל הבגרות, שאינם קרובים לאחד מן הצדדים ואינם קרובים זה לזה). ועוד – אין אדם יכול להפליל את עצמו ("אין אדם משים עצמו רשע"), אף שהוא רשאי לחייב עצמו בממון בהודאתו, ואין אדם נאמן להעיד על עצמו.

עם זאת, מצויים תחומים שונים בהם (אם מדברי תורה או מתקנת חכמים) בית הדין מקבל כמהימנה עדות שאינה ממלאה את כל התנאים הללו. הסיבות לכך הן שונות, פעמים שרואים את העדות רק בגדר "גילוי מילתא בעלמא" – הודעה על עובדה שמעצם טבעה היתה עשויה להגלות ולהתפרסם. ולעתים סמכו חכמים על עדות כלתי מושלמת משום שעיקר הבעיה היא מדברי סופרים בלבד, והם קבעו שכנושא זה לא יצטרכו לעדות גמורה. נוסף לאלה – וזה הוא עיקר הדיון בפרק זה – יש מקרים בהם העדות מורכבת באופן כזה שעלינו